

Daarom is de gouverneur geprezen dat hij op het eerste bericht van gewelddadigheden twee orembaais met draaibassen had uitgerust, die meer kunnen en minder gevaar lopen dan sloepen en andere zeilvaartuigen. Bovendien is aanbevolen, als de moesson het toelaat, een sloep of pantjalong bij de Zuidwestereilanden te laten patrouilleren. [fol. 1480] Dit dient ter beveiliging van de goedwillenden en ter beteugeling van smokkel door Makassar, Baliërs en anderen. Op het patrouilleschip dient men een ervaren en eerlijk zeeman te plaatsen die erop toeziet, dat de controle aan het doel beantwoordt en dat geen geweld wordt gebruikt. De slordigheid waarmee opperkoopman en secunde Gerrit Aansorg de negotieboeken heeft bijgehouden, maakte het, om erger te voorkomen, noodzakelijk hem naar Batavia op te roepen. Hij moet zich in het bijzonder verantwoorden over het inboeken van 126 lb foelie, 8755 lb gave en 3670 lb kapotte nootmuskaat. Het bestuur werd bevolen om alle stukken die Aansorg voor zijn verdediging nodig heeft, op te sturen, zodat deze zaak spoedig kan worden afgehandeld. Als zijn opvolger is, met de rang en emolumenten van opperkoopman, de koopman en boekhouder van het Bataviase garnizoenskantoor Hans Johan Noordgreen als hoofdadministrateur aangesteld. Men heeft het volste vertrouwen in zijn capaciteiten, ijver en accuratesse. [fol. 1481] Personalia. Naar Banda gaat weer de onderkoopman George Charles Guitton, die als hoofd op Wayer was aangesteld, maar op het verongelukte schip de Batavier zat. Personalia. Er worden nog enige artilleristen, ambachtslieden en matrozen gezonden. Van de gevraagde 300 militairen konden er maar 100 gestuurd worden. De verschrikkelijke aard- en zeebeving die in de brief uit Banda van 10 september 1763 is beschreven, bracht de Hoge Regering ertoe om op 18 oktober een collecte uit te schrijven en de oproep om met milde giften te hulp te komen van de preekstoelen te laten afkondigen. [fol. 1482] Deze bracht maar rsd 7193 en 44 stuivers op, wat te gering is om de schade van de perkeniers en andere inwoners te vergoeden. Er zijn andere middelen nodig, opdat deze ongelukkigen hun perken niet verlaten. Het bestuur is opgedragen om een commissie van zes van de hoogst gekwalificeerde dienaren en zes als goed bekend staande burgers samen te stellen, om aan de meest getroffen burgers die christen zijn, naar behoefte geld uit de collecte te geven. De perkeniers zijn daarvan uitgesloten. Aan alle perkeniers en inwoners met gronden of vaste goederen onder hypotheek bij de Compagnie of andere colleges wordt, zonder onderscheid van religie, kwijtschelding verleend van rente over de vijf jaar tussen 1 september 1763 en eind augustus 1768. Uit het kapitaal van de onbekende wezen betreft dit ten eerste de gelden die al enige jaren eerder zijn gezonden om ten gunste van de perkeniers op deposito [fol. 1483] te worden uitgezet voor een bedrag van rsd 40.100,-. Ten tweede rsd 20.000,-, die in 1761 is gestuurd en waarvan de renten als een douceur aan de gouverneur zijn toegekend. Ten derde rsd 25.000,-, die ter ondersteuning van de perkeniers in de vorige jaren zijn overgemaakt. Voorts rsd 27.505, die door de Compagnie aan de Weeskamer te Batavia zijn betaald voor de aanspraken van Gualter Roelof Carper c.s., en wel ten laste van de Weeskamer op Banda. Bovendien betreft het de rente over de schuld van de Weeskamer te Banda aan die van Batavia van rsd 27.000,-. Op dezelfde wijze de gelden van de Weeskamer op Banda van pupillen, boedels en genoten renten, waarvan volgens de laatste berichten rsd 97.000,- op interest is gezet en tenslotte dat wat uit de gelden van de diaconie nog beleend is, voor rsd 57.730. Over al deze kapitalen, waarvoor perkeniers en anderen vaste goederen in onderpand hebben gegeven, hoeven zij gedurende vijf jaar geen renten te betalen voor een bedrag van rsd 73.575,-. Ter financiering van de renten van de pupillen, de kosten van de Weeskamer en de lasten van de diaconie, [fol. 1484] en omdat de Weeskamer op Banda de derving van renten over vijf jaar niet kan dragen, is de Weeskamer te Batavia opgedragen uit de gelden van de onbekende wezen jaarlijks rsd 7.000,- in contanten specie naar Banda over te maken.)

En opdat eenige entrepreneurs, siende op de eerstkomende vijf jaren, zonder op het toekomende bedagt te zijn, niet mogte resolveeren perk of perken à tout pris te kopen, is door ons order gestelt dat dezelve in cas van vertrek of sterfgevallen verkocht moettende werden, zulx door geen hooger prijzen zal mogen geschieden als bij de jongste voorgaan-